

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési penzek
és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr: belyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 , 50 kr.

Előfizetési felhívás

„Székely Hirlap“

Politikai, társadalmi- és a maros-
vásárhelyi „Jogász-Egylet“ közlö-
nyének

VI-ik évfolyamára.

Előfizetési díj: Egész évre
6 frt. Fél évre: 3 frt. Évnegyed-
re: 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj, legcélszerűbben postai utal-
vánnyal, a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalá-
nak Maros-Vásárhelyre, küldendő.

Maros-Vásárhely, jan. 30-án.

A 21-es, vagy mint nevezni szokták, jólét
bizottmány pénzügyi állapotaink reorganisatióját
eszközleendő, nagyon is mélyen benyul igazság-
ügyünk már-már szilárdulni kezdő reformjai közé,
s a különben sok diffuzus nézet közt csaknem
mindnyájan egyetértenek abban, hogy államhá-
ztartásunk helyreállítása — avagy rendezése által
igazságügyünknek érintetnie kell.

Nem foglalkozunk ezuttal a magas politicá-
val, a sajtó úgy is telve van e bizottság eljárása
feletti véleménynyilvánítással; mi szorosan azon két
nézetet tesszük bírálatunk tárgyává, mely e bizott-
mányban igazságügyünk könnyítése olcsóbbá té-
tele céljából „az összes kihágásoknak ad-
minisztratív — közigazgatási — utonike-
zelésében“ és a békebírói intézmény
felállításában nyilvánult.

E két elv ki volt mondvá e bizottságban a
nélkül, hogy ezen kérdések jogi szempont-
ból behatóbb bírálat alá vétettek volna; ki lett
mondva, mert államháztartásunk defecit-tel telt
serpenyőjéből pár száz ezer forint megtakarítást
véltünk ez uton elérhetni.

Tehát elvül lön az általános vitánál — ki-
mondva, hogy összes áthágásos ügyeink admi-
nisztratív uton kezeltessek; perszé ezt néhány
bírói személy megtakarítása vonná maga után, s
ezáltal néhány ezer forint maradna a pénztárban.

Ismételjük, mit már annyiszor kimondottunk,
hogy igazságügyünk reorganisatiójánál mi a pénz-
kérdést másodrangú dolognak kell hogy vegyük,
ha csak azt nem akarjuk, hogy a külállamokétól
ugy is elmaradt jusszitiánk, s ezen alapuló te-
kintélyünk — hitelünk végleg ne absorbeáltassék.

Megkísértjük, ha valjon igazságügyi s cul-
turjogi szempontból indokolható-e — keresztül-
vihető-e a csak is kényszerült finanziahis helyzet
által támogatott elv gyakorlati alkalmazása?

Az államhatalom két irányban, a jogszolgál-
tatás, s a közigazgatásban nyilvánul, s mig az
igazságszolgáltatás a jogelveit semmi más cél vagy
érdek miatt, hanem csak azért alkalmazza, hogy

a jog, mint olyan elismerést nyerjen; addig a
közigazgatás az egész nyilvános élet vezetésével,
a közügyeknek az állam céljaival való megegyező
igazgatásával foglalkozik.

E két működési kör jellemvonása egyszers-
mind azon körülmény, mely a büntető jogszol-
gáltatást egy azzal határos körzettől t. i. a ren-
dészettől elkülönözi.

A büntető igazságszolgáltatásnak feladata:
bizonyos jogsértő tetteknek az összeség érdeké-
ben szükséges jogkövetkezményeit meghatározni,
vagy más szóval a büntényt törvényes büntetés-
sel megtorolni.

Ezen hivatásánál fogva a büntetőhatalom gya-
korlása közvetlen összeköttetésben áll magával az
igazság eszméjével, mert az állam, melynek fő-
és első célja: a jogállapotot létesíteni, semmiféle
jogtalanságot el nem tűrhet és azért kötelessége:
valahányszor jogsértő tény követtetett el, azt utó-
lag ható kényszereszközök által megtorolni, a jog
szentségét ismét a maga teljes fényébe helyre-
állítani.

A büntetés nem szolgálhat eszközül valamely
hasznos cél vagy érdek előmozdítására, hanem
egyedül csak azért hajtatik végre, mert bűn volt
elkövetve, mit a jog — az igazság eszméje meg
nem tűr.

Nyilvánvaló tehát, hogy a büntetés alkalmá-
zása, mint az igazság követelménye, kizárólag csak
a jogszolgáltatásra hivatott organumok, qualificált
szakkörök vagy is a bíróságok hatásköréhez tar-
tozhatnak.

Ettől azonban nagyon különbözik az állami
főhatalom másik ága — közigazgatási és rendé-
szeti tevékenysége.

A rendészet a főhatalom azon ága, mely
a közrend fentartása érdekében észlelő, meg-
előző, visszanyomó és felfedező tevé-
kenységet gyakorol.*)

E szerint a rendfenntartás az, mi a rendőri
tevékenység tulajdonképi célját képezi, mi egy-
szersmind magában foglalja a biztonságról gond-
oskodást is, mert a közrend általánvéve azon
állapot, melytől a társadalomban levő minden erő-
elem sikeres működése, minden társadalmi s egyéni
cél valóstítása feltételezve van; ezen állapot fenn-
tartásához kétségtelenül tartozik az is, hogy az
egyen személye s vagyona tekintetében minden
bántalom ellen lehetőleg biztosittassék.

A rendészet a jogszolgáltatástól jól megkü-
lönbztetendő; előbbinek nem az igazság kezelése
a feladata, hanem a biztonságról gondoskodás; a
bűnösség jogi megítélése, a vitás és sértett jogok
eldöntése — nem tartozhatik a rendészet hatás-
körébe.

Ezzel nem azt mondtuk, hogy a rendészet
fenyítő-hatalommal nem bír — mert ez reá nézve
is nélkülözhetlen atributum; csak azt akartuk föl-
tüntetni, mily éles határ áll a jogszolgáltatás és

*) Zimmermann. „Di deusche Polizeien des XIX-ten
Jahrhundert.“

rendészet között, s mennyire eltérők az eszkö-
zök, melyek egyik vagy másikat a cél elérésé-
ben elősegítik; t. i. a büntetés — igazságszol-
gáltatási kör — mindig a multa, a már elköve-
tett jogsértésre vonatkozik, a rendőri fenyték
pedig a jövőre irányul, s törekvése az, melyné
fogva az államhatalom, a jövődöbeli rendsérté-
seket, s a biztonságot veszélyeztető cselekvénye-
ket megelőzni iparkodik.

Talán igen is behatoltunk e két kérdés fej-
tegetésébe, mit azonban tenni szükségesnek vél-
tünk már azért is, hogy elől tett állításunk he-
lyessége minden kétséget kizárólag tűnjék fel, s
hogy föltüntessük a 21-es bizottságban kimon-
dott elv ez iránybani meg nem állhatását, tart-
hatlanságát, mi kétségtelenül jogállapotunk rég
ziláltságába vezetne vissza, s mely állításunkat jövő
számban folytatólag bebizonyítani törekedünk.

— Országgyűlés. A képviselőház 26-ikán tartott
ülésén, a keleti vasutról szóló törvényjavaslat olvastatott
föl. E szerint az állam megvenné a 30 millió másodpri-
orításokat, azokért garantiát vállal; azon kívül 1.700.000
frt kölcsönt ada keleti vasutnak, építkezései befejezésére.
A vita tárgyát azonban nem ez, hanem Babes képviselő
kiadatásának kérdése tette. A vita izgalmas volt, mint
minden nemzetiségi vita nálunk. Nevezett képviselő elég
szerénytelenül, nemcsak menjelent a házban, hanem a ház-
szabályok ellenére fel is szólalt saját ügyében. Azonban
a kérdéses hirlapi cikk, mely a legvakmerőbb cinizmus-
sal izgat, a magyar király és állam ellen, a császár iránti
hűség fitogtatásával, annyira felizgatta a hangulatot, hogy
jónak látta félrevonulni. A dolog vége az lett, hogy óriás
többséggel kiadatott.

A törvénykezés mezejéről.*)

A „Székely Hirlap“ legközelebbi számában — s —
aláírással egy tárgyra nézve közérdekű vezércikk jelent
meg, mely teljes joggal mutat ugyan a perujítás revi-
siojának szükségességére, de fejtegetéseiben — nézetem
szerint — téves alapon, s nem elég tiszta logicával igyek-
szik megezáfolni a m. kir. Curiának azon elvi jelentőségű
végzését, melyszerint: anyaperben nem használt bizonyíté-
kok alapján azon fél is élhet perujítással, ki a meg-
jelenés elmulasztása miatt lett pervesztessé.

Czikkiró ur azt állítja, hogy ez elv elfogadása a per
harczolására, a perujítás különböző neveinek összezava-
rására, tájékozatlanságra, s a bírói rendeletek kellő te-
kintélyének aláásására vezet.

E nagy jelentőségű állításait először is azzal igyek-
szik bebizonyítani, hogy ez esetben a ptrs. 315. §. a)
pontja merőben felesleges lenne a 315. §. c) pontja mel-
lett, mivel a nem használt bizonyíték mindig bir peruji-
tási alappal, s mellőzhetővé teszi a meg nem jelenés vagy
a perirat beadási határidejének vétlen elmulasztására hi-
vatkozást. — S ebben csakugyan igaza is van, mert ez
utóbbi pont az előbbi gyakran helyettesítheti, — de azért
argumentumot nem képez a fenn jelölt végzés ellen. Ez
állítás mindenesetre a főcél — a perujítás revisioja —
felé vezet, de ép ellenkezőleg, — mint czikkiró ur véli
— nem a Cúriai végzés helytelenségére, hanem arra utal,
hogy a ptrs. 315. §-e nem volt elég határozott. E vég-
zés kimutatta ugyan, hogy revisiora szükség van, de
ugyanakkor irányadó határozatával revidiált is, s né-

*) Szíves elnézését kérjük t. közlő urnak, hogy e dolgozata a
8-ik számból, — melyre pedig jó előre beküldetett — térszűke
miatt kimaradt.

eztem szerint — helyesen. Mert nem az a kérdés itt hogy helyettesíti-e a c) pont az a) pontot vagy nem, hanem az, hogy mikép óvhatók meg az egyesek jogai, minő uton deríthető ki az igazság?

A fennebb jelölt végzés a perrendtartásban hiányzó szöveget alkotott, de teljesen összhangzólag annak szellemével, s megegyezőleg az igazság követelményeivel.

A törvény korlátozhatja a feleket a forma tekintetében, tehet intézkedéseket a hurczoltatás megakadályozására, de főtörekvése mindig a tény tiszta kiderítésében áll. Minő hurczoltatást lát czikkirő ur egy perujításban, midőn a ptrs. 323. §. biztosítja őnt az anyaperbeli ítélet alapján a végrehajtásról? — S vajon e kellemetlenség arányba tehető-e azon kérdés vitatásával, hogy a másik félnek ki véletlenül a ptrs. 115 §. a) pontja szerint ugyan nem tudja igazolni a perujítás alapját, de tudja a c) pont alapján — nincsen-e csakugyan igaza? — Hisz az említett elv ép egy sikerült eszköz arra nézve, hogy a vitás kérdések eldöntése ne függjön csupa forma-hiánytól, ne függjön oly körülményektől, melyek csak mellékeseknek tekintendők.

A per hurczolására bizonyítékul hozza fel továbbá azon állítását, hogy ez elv elfogadása esetében a felek igyekeznének a végrehajtást minden módon megakadályozni, sőt a bírák is hajlandók lennének azt a perujítás kimeneteléig a lehetőségig hátráltatni.

Eltekintve attól, hogy ez állítás nemcsak ezen esetre, hanem a perujítás mindenik nemére egyaránt illik, s így jelen végzés ellen argumentumot nem képez; tudjuk azt, hogy a szenvedő fél bármind végrehajtást igyekszik késleltetni, ez a dolog természetéből önként folyik, de azt mondani, hogy a jelen viszonyok között is egy bíróság akarjon vagy akarhasson egy végrehajtást a fel sürgetése ellenére, a törvény által tiltott módon a perujítás kimeneteléig késleltetni: ez igen merész állítás.

Hiszen, ha az alperes nem védte magát, felperes a jogerejű ítélet alapján megszerezte már a jogot a végrehajtásra, s e jogát érvényesítheti is; de abból nem következik, hogy az a) pont szerint magát nem védhető fél a c) pont szerinti alapon birtokon kívül meg ne kísérthesse vélt joga kimutatását, — s ha ő a már eszközölt végrehajtás által kárt szenvedett, ez nem bizonyíték a curiai végzés ellen, sőt ép mellette szól, mert ez elv nem léteben a kárt még csak részben sem hozhatná helyre az előbb

vesztett fél, miután perujítási jogától az a) pont bebizonyíthatása hiányában el lenne űve.

E téves eszmelánczolat következménye azon érvelődése is czikkirő urnak, hogy a meg nem jelenő, s a pert hurczolni kívánó perlekedő előnyben részesülne, a megjelent, s kötelezettségét beismerő féllel szemben. — Azon felfogás mellett, hogy a végrehajtás túléli a perujítást, igen is állíthatni ezt, de miután e nézet mind a perrendtartással — hol a végrehajtás gyorsaságára nézve polgári ügyek közt különbség nincs, — mindazon következetességgel, melyszerint a végrehajtási jog a jogerejű ítélet alapján azonnal megszületik: homlokegyenest ellenkezésben áll: nem bir azon logikai kíváncsival, mely higgyt meggyőződésre vezethetne, s nélkülözi azon alapot, melynek hiányában minden állítás önmagát erőtlensíti meg.

Ezekben kívántam röviden kimutatni azt, hogy a m. kir. Curia jelzett végzésének helyessége és alapossága a czikkirő ur által felhozott érvekkel meggyengítve nincs; sőt — nézetem szerint — az a jogélet egyik igen lényeges hiányát kívánta a törvény szelleméből kifolyólag pótolni.

Dobai Albert.

Legyen szabad igénytelen kifejezést adni azon nézetemnek, hogy „Székely Hírlap“ 7. számában megjelent a perujításra vonatkozó czikk azon tételeit, hogy a meg nem jelenésért elmarasztalt fél a t. r. t. 315. §. a) pontján kívül a b) c) pontokban kijelölt alapon is perujítást ne adhasson be: nem fogadhatom el;

mert ha az a) pont alapján félév alatt perujítással nem élt — nincs indokolva: miért ne élhetne a b) pontja alapján félév és a c) pontja alapján addig, míg a per tárgya el nem éyül perujítással.

Veszek egy esetet — a megbízott képviselőm: az idéző végzésről magának helyes előjegyzést nem tett, — s a megbízónak csak félév múlva jó tudomására, hogy pervesztes.

Mivel lehet azt indokolni, hogy nekie örökös hallgatás szabassék?

Van még a második hasáb végtételében egy állítás: mintha a perujítás megengedésebe a meg nem jelenésért

elmarasztalt tartozónak kimutatni a meg nem jelenés véltlenségéből származását. Ez nem áll.

A perujított azaz a) pont szerint csak azt mutatja ki, hogy igazolással nem élt.

M.-Vásárhely, január 25. 1874. *) V. H. J.

Mi hir külföldön?

— A német szövetségitanács jogügyi bizottság elkészült, egy német birodalmi sajtó-törvény iránti javaslatával, mely Poroszország kezdeményezésére született. Az egész javaslat 29 §-t foglal magában, s az egész sajtójogi ügyeit szabályozza. A 20-ik §. szerint: ki a sajtó útján törvények iránti engedetlenségre, vagy azok megsértésére buzdit, vagy azt, mint megendett dolgot tünteti fel, két évig terjedhető börtönnel büntetetik. Enyhítő körülmények mellett 600 birodalmi mákáig terjedhető pénzbürságban marasztaltatik el. A hírlap és naptár hirdetései a bélyeg alól felmentetnek.

— Az angol parlament feloszlására vonatkozó kir. rendelet, egészen váratlanul a hó 26-ikán tétetett közzé. Ezzel egyidőben, egy koronai próklámáció is megjelent, mely a 16 képviselői skot pair választását febr. 18-ikára rendeli el. Általában a választások 14 nap alatt ejtetnek meg. Ennél fogva az a parlament, mely az ir egyházat megfosztotta állami jellegétől, behozta a titkos szavazást, reformálta a hadserget, eltörölvén a tisztihelyekkel való kereskedést, a mely a közoktatási ügyet megalapította, — bevégezte pályafutását. A kormány régóta ingadozik, határozott irány nélkül; hol egyik, hol a másik oldálnak adva engedményeket, mi volt tehát természetesebb, mint a mi megtörtént. S ha a hir mégis meglepte a világot, a meglepetés oka nem a tényben van, hanem azon körülményben, hogy még kőszá hir sem előzte meg azt. Különben a miniszterelnök, választóhoz intézett levelében kifejti a feloszlás indokait, vázolván egyuttal jövő politikáját is azon esetre, ha az ország a mostani kabinet iránt bizalmát fejezné ki.

— Brüsseli hírek szerint: Bismarknak rosul esett a cath. klérus magatartása s neheztelését tudatta volna is a belga kormánnyal. Belga lapok teljesen helytelenítik Bismark hercegi eljárását, ki németes túlrészénységében elefántot lát ott is, hol tulajdonképen csak szunyog van.

— Spanyolországból a legújabb hírek a carlisták sikereiről beszélnek. Ezek szerint bevették volna Bil-

*) E rövid észrevétel egyik jelesebb a gyakorlati téren is veteran juristáktól ered; a felvett kérdés fontossága nagyon is kívánatos teszi, a mutatkozó érdekeltiséget s igen óhajtanók, ha megkezdett harcza, jogászaink közül minél többen vegyülnének bele.

TÁRCZA.

Az erdélyi román népmondák köréből.

Németből közli: Sándor Kálmán.

Jelige: A népmondákat feljegyezni és megőrizni irodalmi érdek.

A kies regényes Erdély bércezes vidéke nagyon gazdag a népmondákban; ez alkalmmal csak a román népmondákról szólva. azok némelyike valóban vallásos színezettel bir, míg igen sok más a régi dák idő pogány jellegűt viseli maig is magán; némelyike egyszerű és megérthető, mint egy elegia, vagy a többi homályos, regényes és felcizomázott, mint egy tündérrege.

A román hegyi lakós kedélyét már veleszületett hajlama vonzza a regényes képzelgés és mondákhoz. Képzelgésében mintha már látná, a mint a posvány vagy dombok felett a kísértet „mama padure“ a ködben lebeg ijesztgetve, távolítani akarva vagy édesgetve, hívogatva; a hegy kopasz csucsán lakik a hosszú szakállu hegyi szellem vén; mint magok az ő sziklái is; a nehéz meredek és keskeny ösvényen a félénk és képzelgő utas hirtelen maga mellett egy utitársat vél megpillantani, mint bekövetkezendő szerencsétlenségnek rettegett előjelét; a rengeteg magányban lubicskoló forrásból fölszáll a sorsot hirdető tündér, az oly annyira félt „márczszáre“; holdvilágnál a zöld pázsinton a „fetye zsakatore“ bájos tündérlányok kábitó tánczokat lejtenek, a falu végén pedig egy összedőlt kunyhóban a redős vén cigányné hontalan lényének megfelelő varázsszal beszél, a fogatlan szája minden szavát oly figyelemmel kíséző leányseregnek csodás történeteket, tündérmeséket a régi és rég elfeledett jó időkbel.

Hunyad- és Zarándvármegye magányos völgyei, hol nagyrészen szegény bányászok laknak, nagyon sok regényes mondát rejtnek magukban, a melyek a herczinai oriai és más vidéken levő hegyekre emlékeztetnek. Ezen a nagy közlekedési úttól távol eső völgyekben a mult századbeli erkölcsök és szokások a „mindent felújító kultúrtól“ csaknem érintetlenül megtarták régi eredetiségüket.

E vidék valóban nagyszerű és csodás részeivel a természet bizar panorámáját tárja az utas elé. Magas hegyek örök hóval fedett fővel és csillámló aranyat rejtő gyomrral tekintenek le a vadregényes vidékre, élénk ingerrel teljesen és változatosan; egyenetlen sziklatömegek durva csuacsokkal az ég felé meredeznek; vad hegyi patkok menydörgés zajával rohannak a meredek mélységbe le, néhol gyönyörű vizesést képezve. Lent a völgy ölében isteni béke honol. Az ezüst tiszta pataknál a karsu őz szomját oltja, s az ágatlan fenyők közt a csinos mókuska bohókás lénye tűnik fel; a bokrokból a csalogány andalító éneke hangzik, s az egyszerű idylli magányban amott szerénykedik a szegény szénégető kunyhója a csendes legelők mellett, melyek sötét erdők által övedzvék, s az erdők magas fái a kék habokban olyan szépen tükröződnek vissza. Fák és vizek, mintha csak titkaikat mondogatnák egymásnak el, oly titokteljesen susognak, hogy egészen csodásan érzi magát az ember, ha magányosan járkál ott. És valóban csodás mondák is azok, melyeket a vidék lakói völgyeikről, a mélységek és hegyekről elbeszélnek tudnak. Nincs egyetlen bányaér, ásitó mélység, nagyhöcska kőfal, nincs egyetlen régi templom, melynek a maga mondája, legendája meg ne volna.

E regék és mondák különböző neműek; minden völgynek van sajátos mondája, de a mennyi mind nagyon eredeti és világos fényt vet a lakósok izlése és szokásaira.

Talán megérdemlik ez egyszerű mondák, hogy pár pillanatot szentelj nekik kedves olvasóm, átfutva e czikkcskét, melyben egy párt felemlíteni, lefordítani a fent kitett jelige értelmében, már irodalmi érdekből is érdekesnek tartottam.

Ha az ember Dévától Solymos felé a történelmi nevezetességű és Józika származási helye Brancsca mellett a kaján völgyén áthalad, Boicza mezővárosához érkezik. Itt van Erdélynek a legrégebb, már a rómaiak által kizsákmányolt bánya. Zalathnau — auraria párva — az onnan nyert érczből római pénzek verettek.

Minthogy a bányaerek feldezése a régi időkben csupán a véletlennek volt köszönhető, ennél fogva minden e nemű felfedezés újabb anyag volt egy népmonda keletkezésére. A nép okot keres, s ha nem kap, alkot képzel-

mében. Három részes ember — így beszéli a monda — egyszer az erdőben eltévedve egy Boicza melletti hegyen meghalt. Mind hármuknak ugyanazon egy álmuk volt, a hegy belseje kinyílt előttük; hosszú bányaerek. arany- és ezüsttől sugározza nyujtozkodtak minden irányban ki, és pedig oly káprázatosan, hogy a vakító fényt alig állotta ki szemök. Felébredésük kölcsönösen közölték egymással álmaikat és nagyon bumulták azok hasonlatosságát. Szép jutalom feltétele alatt értesíték erről a városi hatóságot, s ez a hegyet megvizsgáltatva, fedezé fel a még ma is mivelés alatt álló bánya első nyomait.

Abrudbánya aranybányái szintén igen régiek, de a maig is használatban levő bányaerek szintén csak a véletlen által fedeztetek fel. E bányák hosszas időn át németek által miveltek, a kiket a nagy Corvin Mátyás a harcziniai hegysegekről hívott ide. Ennélfogva nem csodálható, hogy az abrudbányai bányászok mondája, kik mellesleg megjegyezve németsejüket rég elvesztve, a románságba beleolvadtak, a harcziniai lakósokéival némileg hasonlatos. Így pl. a bányászlelem, a ki az abrudbányai mondákban oly nagy szerepet játszik, ugyanazon titokteljes lény, a kit a harcziniaiak „Hämmerling mesternek“ neveznek. E rettegett óriás, kinek feje egy fekete csuklyába van burkolva, péntekenként Erdély minden bányáit meglátogatja és a bányászokkal sok csíny követ el. A telített vedreket kiüríti, a lámpákat kioltja, a munkaeszközöket összetöri és fuvásával megöli mindazokat, kik zsarnokoskodása felett panaszkodni mernek. A bányászlelem különben igen szeszélyes egy lény; megteszi pl. hogy a bányamunkás oltalmazójául ajánlkozik és megbünteti a felügyelőket, ha amazokat nyomják és üldözik. Így egyszer egy igazságtalan felügyelőnek a nyakát facsarta ki Verespatakon; egy másikat a meredek Detonátóról taszított le; egy harmadikat — a ki vele dacolni akart — még borzasztóbb módon boszulta meg magát, midőn ugyanis a brádi mélységből feljött, a reá várakozó hegy szellem térdeivel fejét ropogtatta össze.

(Vége köv.)

baó kikötő várost, mi ha csakugyan megtörtént: állásuk jelentékenyül jobbra változott. A Carthagénából elmenekült kommunisták között franciák is voltak. Ezek most Versaillesbe szállítatva, haditörvényszék elébe állítatnak.

Vegyes hírek.

— **A városi közönség** polgári iskolájának idei téli közvizsgái a következő sorrendben fognak megtartatni: F. é. február hó 2-án délelőtt 8—12 óráig az I-ső osztálynak, f. é. február hó 3-án délelőtt 8—12 óráig a II-ik osztálynak f. é. február hó 4-én délelőtt 8—12 óráig a III-ik osztálynak leendő közvizsgája. Mely nyilvános vizsgálatokra a nevelésügy és a polgári iskola iránt érdeklődő tisztelt közönség ezennel meghívatik. Maros-Vásárhely sz. kir. város iskolaszékének 1874. évi január hó 13-án tartott ülése határozatából. Hincz Miklós, iskolaszéki elnök. Dr. Soos Kálmán, iskolaszéki jegyző.

— **Mint biztos** forrásból értesültünk városunkban több műbarát gyorsíró gyakorló-egyletet kíván alakítani, melynek míg egyfelől célja a tagok gyakorlata-másfelől a Gabelsberger Markovics alapokan nyugvó magyar gyorsírást terjesztése is leendő. — Ily hasznos egyletek megalakulása felett előre is örömmünket nyilváníthatjuk.

— **Nem lehet**, hogy nem figyelmeztessük a bérkocsi tulajdonosokat, hogy kocsiasszaikat jobb rendben igyekezzenek tartani, mert rakoncátlanságaik határt nem ismernek, de másfelől nem tartjuk feleslegesnek azt is megemlíteni, hogy a bérkocsik tisztasága felett se ártana órkodni, mert alkalmunk volt látni, hogy egy pár kocsi teljesen tele van sárral, piszokkal mi nem tesz valami kedves benyomást az azt használókra.

— **Felszólítás** a maros-vásárhelyi jótköny nőegylet részvényes tagjaihoz. Azon t. részvényes tagok, kik a maros-vásárhelyi jótköny nőegyletnek fizetendő évi részvény-díjaikkal 1871. 1872. és 1873. évekről hátralékban vannak, tisztelettel felszólítatnak, hogy évi részvénydíjait f. év febr. hó 20-ig egyleti pénztárnok t. Fenyő István urnál befizetni sziveskedjenek. A maros-vásárhelyi jótköny nő-egylet választmányának 1874. jan. 19-én tartott gyűlése határozatából. Gróf Toldalagi Eszter n. e. elnök. Szilágyi Miklósné ideigl. jegyző.

— **Valódi ostromnak volt kitéve** február 26-án a kazincziutcai Kemény Pál-féle ház. Egy félig-meddig ittas állapotban levő katona-csapat, melyben altisztek is voltak, példátlan elbizakodott arczállansággal rontott be a konyhára; a házi legényre, egy kis korábbi esetepaté miatt felbőszülve, az egész ház lakosságát rémületbe ejtették. Miután a legényt nem találták meg, elvonultak, s késő estig folytonosan ott lézengtek kettesével, hármassal a ház előtt, míg végre vagy beleuntak a hasztalan fáradozásba, vagy más időre halasztották tervök kivitelét, eltávoztak. Reméljük, hogy a katonai parancsnokság erőlyes föllépte meg fogja akadályozni, hogy ezután ilyen scandalos esetek forduljanak elő.

— **Színészeti** Berczik Árpádnak „A Székelyföldön” című 100 arany pályadíjt nyert négy felvonásos népszínműve csakugyan színre került itt január 28-án, és az egész magyar biradalomban itt először; csodálkozunk azon, hogy az előadás jogát Csóka Sándor meg tudta szerezni magának, hogy minő uton? azt nem fűrkésszük. A mű birálásába nem bocsátkozunk, csak rövid megjegyzést tesszünk reá: szerző a székely népnek nem annyira általános jellemét, mint nyelvét, szokásait és egyes esetekből következtethető egyes jellemvonásait tanulmányozta. Nyelvében sok eredetiség van, kifejezései népiesek s egyes jelenetei elég mulattatók. Ez előadás azonban a legjobb akarat mellett sem szerezhethet érdemet a műnek; élvezhetőségéből sokat levont. Komáromi tulzott pathosza, Szabó hidegsége, Tolnai, Nyéki és Jámboi felületes hatástalan játéka a darab legjobb részét elerőtlenítette. Ez előadás Nyékiné jutalomjátéka volt, jutalmazandó azonban mint a darab hősnője, érzéstelen játékaival nem sok részvétet keltet föl a közönségben maga iránt. A szereplők férfi tagjainak nagyrésze kiabálásaival vélt hatást gerjesztetni, s a kiejtést a székely dialektusnak a hányan annyiféle ferde utánzásával igyekeztek a darab szelleméhez idomítani. Jobb lett volna megmaradni a rendes színpadi nyelv mellett.

— **A tornászok bálja**, melyről mult számunkban említést tettünk, február hava 14-én lesz.

— **A „Székelyföld”** című helyi lap — mint a „Kelet” írja — Ghyezy-párti politikai lap lesz, szerkesztőnek egy pesti ügyvéd fog lejöni. Ha igaz e hír: annak az ügyvédnek sem igen nagy levéltára lehet ott Pesten.

— **Borsodi Demeter Lajos** kereskedő polgártársunkról, a ki a bécsi nemzetközi kiállításon a székely ház kiállítására vállalkozott, hiteles adatok nyomán úgy vagyunk értesülve, hogy e vállalatában tetemesen károsodott; bevételei és a kormány segélyezése csak részben fedezték kiadásait. A székely ház maig is ott áll a bécsi práterben, nem talál vásárlóra. Őszintén sajnáljuk vállalkozópolgártársunkat, annyiaval inkább, mert abban, hogy a székely nép neve feltűnt, árucikkei forgalomba jöttek a nagyvilágban: érdeme van.

— **„Mindig a régi kerékvágásban”** című brochure jelent meg, mely a 21-es bizottságnak tervet ajánl,

melylyel a pénztelen állapotot segíteni lehetne. Ajánlatban főleg a gyáripár felvirágoztatását hangsúlyozza.

— **Mitrailleusok** érkeztek tegnap városunkba a helyi honvédszázalaj számára. A közelebbi napokban még érkeznek néhány e gyilkoló szerszámokból.

Dürüczkölő.

A kolozsvári unitáriusok nagyjérdemű lelkésze Ferencz József ur, a következő levelet küldötte be szerkesztőségünkhez:

„Tisztelt szerkesztő ur! A „Székely Hirlap” f. évi 7-ik számában jónak láttam ön csekély személyemet is a „dürüczkölő”-be tenni, még pedig, mint önmaga is megvalja, egy ártatlan pletyka alapján. Ha a „Székely Hirlap” pletykák terjesztésre van szánva: úgy semmi kifogásom ellene; de ha a t. szerkesztő ur is úgy fogja fel egy lap hivatását, mint én, hogy annak szándékosan legalább olvasóit félrevezetni nem szabad: úgy legyen szives helyet adni ama kijelentésemnek, hogy abból, mintha engem a kolozsvári képviselőtestülettől nyert megbízatásom teljesítésében, nevezetesen a miniszterhez küldött deputációval Buda-Pestre való menetelben egyházunk valamely kiváló tekintélyének figyelmeztetése akadályoztatott volna meg, csakugyan egy árva szó sem igaz. Ezt úgy a magam, mint egyházunk netán gyanúsítható tekintélyei érdekében kijelenti kötelességemnek tartom. Egyébránt stb.”

Midőn ezen levelet egész terjedelmében közöljük, annak akarunk kifejezést adni, hogy nem volt szándékunkban olvasóinkat félrevezetni. Mi a hirt megbízható forrásból hallottuk, de minthogy a tiszt. ur szavában kétkedni semmi okunk nincs: örömet elhisszük, hogy abból „egy árva szó sem igaz.” A tény, hogy tiszt. ur a deputációból kivonta magát, megmarad, csak indoka változik t. i. nem az állítólagos tekintély figyelmeztetése, hanem saját jobb belátása folytán fordította meg Pestre néző szekerének rudját; a miért őszintén üdvözljük tiszt. urat. Levelének azon passussára, „ha a „Székely Hirlap” pletykák terjesztésére van szánva: úgy semmi kifogásom a közlés ellen” következő megjegyzéseink vannak. Pletykák terjesztését nem tűztük ugyan programunkba, hanem az olyan pletykáktól, melyek vizet hajtának malunkra, e mellett ártatlanok, sőt még némi igazságot rejtenek magukban — bevalljuk bűnünket — nem irtozunk. Abban a pletykában pedig azt: hogy az unitáriusoknál eddig nem volt divatban, hogy törvénytelen ügy védelmére keljenek — bizonyos föltétellel igazságnak kell hogy elismerjük; a föltétel az, hogy az „addig” alatt bennfoglalt határt szorosan megállapítsuk; mert az újabb időben Kolozsvártt nem igen szokták respectálni e divatot. Megtörtént és megtörténik nem egyszer, hogy a kolozsvári unitárius intelligentiának egy része a politikában a „Magyar Polgár” magas álláspontjára helyezkedik, a város ügyes-bajas dolgait érdeklő kérdésekben azon párttal fog kezdet, mely hogy céljait annál biztosabban érvényesíthesse: vallásos és pedig catholicus mázzal keni be törekvéseit. — Már hogy minő indokok vezetik a kolozsvári unitárius intelligentiának egy részét, midőn a politikában Papp Miklóssal a város ügyeiben az ultramontanokkal fog kezdet: azt mi innen a távolból teljességgel nem tudjuk felfogni; azt látjuk, hogy néhá oly következményei vannak, mint a minő az, hogy a tiszt. ur egy oly deputatio tagjává választatik, melylyel — jobb érzelmei fellázzadván — restel utnak indulni. Ha Jakab Elek megérheti, hogy Kolozsvár történelmét a legújabb korig kidolgozza, nem hisszük hogy előadásából ki ne feleljék, mikép az unitárius intelligentiának egy része, maga Jakab Elek, Ferencz József, Kovácsi Antal, Nagy Lajos, Várad stb. a candidatio hosszasan folytatott kérdésében azon párt mellett szónokolt és ágitált, mely azt vitatta, „hogy a candidáló bizottmány nem candidálhat” nem hisszük, hogy nevezett uraknak e törvénytelen ügyben tartott dicőit és szónoklatait a jövő kor számára följegyezni hajlando volna.

* * *

Mint másutt már említettük Babesiú Vince képviselőt a királyi ügyész folyamodására képviselőházunk csak nem egyértelműleg kiadta: A vad egy az Albinában közelebről megjelent cikken alapszik. S milyen cikkt! Sok agyafurtságot láttunk már hosszas életünk változatos folyamában, hanem az Albináé sem kutyá. Kiengesztelhetetlennek látszó gyűlöletből duzzad annak minden betűje. Nincs az előtt semmi szent. Magyar királyt nem ismer, csak osztrák császárról tud. Magyarország nem létezik, csak lázadó magyarok vannak, kikkel a császár nem békülhetett ki, kik ellen nyílt lázadásra szólítja fel a többi nemzetiségeket. Mindezek mellett akadott a magyar képviselőházban a ki Babesiúnak is védelmére kelt. Sztanescu azt hozta fel védelmére, hogy miután vádlott a kir. ügyészhez tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a kérdéses cikkből tulságok is vannak ezzel javasolásának jelét adta. Furcsa dolog lenne az — jegyző meg Tisza Kálmán igen helyesen — ha valaki nyílt lázítás után kérdőre fogatva azon kijelentésre, hogy tulzott, azonnal minden további kereset alól felmentenék. Hiszen akkor nem csak bujtogatónak és lázítóknak, de még a csirkefogónak is igen-igen kényelmes állópata lenne jó Magyarországon. Hiszen akkor Rózsa Sándor is

készséggel elismerné, hogy sokféle csinytalanságaiban néha tulzások is voltak. Az ily hyperliberalismusból „csak kicsit a purdénak, mert megárt.”

Kimutatás.

A maros-vásárhelyi kir. itélő Tábla 1873. évi tevékenységéről.

I. Elnöki darab ájtött 1872-ről 13; 1873-ban érkezett 1334; összesen 1347; ebből elláttatott 1332; nem volt ellátható 15.

II. A kir. táblánál 1872-ről ájtött összesen 777 darab, ehez járult 1873-ban 16,878 darab, elláttatott 17018, hátralékban maradt 637, ezen ügyforgalmat a 1872. évi-vel viszonyítva, 1872-ben a hátralékokkal együtt beérkezett 13540 darab, ebből elláttatott 12763 és hátralékban maradt 777 darab, 1873-ban az ügyforgalom tehát emelkedett, a hátralékokat nem számítva, 3787 darabbal s a hátralék meg is apasztatott 140 darabbal. Ebből:

a) a két polgári tanácsban összesen 11,359 darabból elláttatott 11,181 és hátralékban maradt 228 darab, ebből nyilvános ülésben 4917 darab láttatott el, mely 16 előadó közt megosztva egyre 300 darab ily ügynél több jutott.

b) a bünygyi osztálynál 5520 darab közül jelláttatott 5111 és hátralékban maradt 409, ebből nyilvános, ülésben intéztetett el 3010 darab, a mi 8 előadó közt megosztva, egyre majdnem 400 ily ügy jutott. — Az ügyforgalom a bünygyi osztályban emelkedett 1410-ig, tehát az összes forgalomnak majdnem $\frac{2}{5}$ -dével.

c) Az urbéri osztályban érkezett 776 darab és mind elláttatott.

d) fegyelmi ügyekben beérkezett 328 darab, ebből elintéztetett ülésben 132 és ülésen kívül 196 darab, hátralékban nem maradt semmi.

Maros-Vásárhelyt, 1874. január 24-én.

B. Apór Károly.

Hirdetmény.

A maros-vásárhelyi kir. itélő tábla első polgári tanácsa a „Székely Hirlap” f. é. számában hibásan közöltetett, az kiigazítva ezennel ujolag közhírré tétetik.

I. Polgári tanács.

Tanács elnök: Báro Apór Károly.

Bírák: Binder Mihály, Ferencz Károly, Cserged János, Elekes Pál, Dr. Endes Gábor, Deési Farkas, Pogány Károly k. t. r. bírák. Dr. Dósa Miklós k. t. pétébíró.

Tanács jegyzők: Sándor Lajos, Kelemen István, Raff Károly k. t. fogalmazók, Rosnyai Ferencz, Vajna Gáspár, Kozma Gyula t. s. fogalmazók.

Maros-Vásárhelyt, 1874. január 12-én.

B. Apór Károly.

A csik-szeredai kir. járásbíróság 1873. évi ügyforgalmi és tevékenységi kimutatása.

I. Polgári ügyekben

1. Beadványi szám 1872-ről 477 maradt, ehez szaporodott 2687, lett összesen 3164, elintéztetvén 2700, megmaradt 464.

2. Polgári per 1872-ről ájtött 356, 1873-ban keletkezett 542 s ezen 898 perből belejeztetvén 562, még van 336 elintéztetlenül

3. Végrehajtásos ügy maradt volt 23, ehez 1873-ban jött 151, ezekből 146 ügyben végkielégítés eszközöltetvén 28, a foganatosítás folyamán áll.

4. Felsőbb bíróságokhoz érdemleges ellátás alá terjesztetett 102 per, leérkezett helybenhagyva 87, megváltoztatva 5, feloldva 8.

5. Hagyatéki ügy 1872-ről megmaradt 72, ehez érkezett 200, ezekből elintéztetvén 140, hátralékban 132. Tárgyalás tartatott, 1011

II. Bünygyekben

1. Beadványi szám 1782-ik évről maradt 101, ehez érkezett 1708, elintéztetvén 1862. megmaradt 27.

2. Az 1872-ik évről maradt 72, bünygyi vizsgálat-hoz érkezvén 113, az összes 185 bünyvizsgálatból 131 bevégeztetett s hátralékban van 54.

3. Kihágásos ügy 1872-ről volt 148, ehez szaporodott 1873-ban 846, az összes 994 kihágásos ügyből 874 elintéztetvén, folyamatban van 120.

4. Felsőbb bíróságokhoz terjesztetett 72, beérkezett helybenhagyva 50 s megmásiitva 2. Tárgyalás tartatott 1173.

Csik-Szereda, 1874. január 12-én.

Csiszér
kir. j.-bíró.

